

D • N
24/5 1949

En statsministers ord

Riksdagsprotokollen över debatterna den 4 maj om kostnaderna för partipropagandan har äntligen blivit färdiga. Ett par erinringar i anslutning till statsministerns yttrande är nödvändiga. Dels gav hr Erlander en redogörelse som i viktiga punkter är uppenbart oriktig, dels förvanskade han själva protokollet.

Sedan hr Ohlin i största korthet, ostridigt riktigt och utan att framställa några anklagelser mot sina motståndare, berört den på oriktiga uppgifter av hr S. Molander byggda kampanj som under veckorna före valet fördes mot folkpartiet begärde statsministern ordet. Han verkade ytterst förvånad och indignerad över hr Ohlins antydning om att folkpartiets i Stockholm påstådda innehav av 3,5 miljoner kronor skulle ha spelat en avsevärd roll i socialdemokratiens propaganda. De 50.000 kronorna från Boliden hade varit riktiga, men icke de 3,5 miljonerna. "Vid sidan av den uppgiften (om Boliden), som har ett betydande intresse, kom det sedan fram uppgifter om att folkpartiet vid en viss

tidpunkt disponerade över en viss summa pengar i en bank i Stockholm — en uppgift som, uppriktigt sagt, inte gärna kunde ha något som helst intresse." Trots att dessa uppgifter saknade intresse, hade hr Erlander samtalat med uppgiftslämnaren hr Molander och, sedan hans misstankar om att denne farit med osanning väckts, igångsatt en utredning, som resulterade i anklagelsens totala underkännande. Hr Ohlin borde, slutade hr Erlander, ha "givit ett erkännande åt denna hållning"; även i ett senare anförande framhölls att man borde "respektera" talaren för hans insatser i saken.

Först bör fastslås att detta yttrande av hr Erlander i ett väsentligt hänseende ändrades vid justeringen. I stället för de spärrade orden "något som helst" insattes ordet "större". Härigenom vanns för det första att anförandet inte blev alldeles utan sammanhang — varför skulle hr Erlander ha låtit utreda en sak utan "något som helst" intresse? — och för det andra att en efterföljande replik av hr Ohlin kom att hänga i luften. Att riksdagsprotokollen icke sällan justeras på ett sådant sätt att ett yttrandes sakliga mening förändras är väl känt. Forskare måste hädanefter gå till de stenografiska utskrifterna i stället för de tryckta protokollen för att få fram vad som verkligen sagts. Men underligt är att statsministern anser sig böra göra dylika förvanskningar. Även på en annan, mindre viktig punkt har han förfarit på samma sätt.

Viktigare är dock att hr Erlanders sakliga redogörelse är komplett oriktig. Med sina ord om att Molanderaffären inte hade "något som helst intresse" måste han rimligen ha avsett att säga att affären spelade ringa eller ingen roll i propagandan — icke blott att han ansåg den reellt betydelselös — ty eljest hade jämförelsen med Boliden varit utan varje mening. I själva verket var uppgiften om de 3,5 miljonerna ett huvudnummer — ja, man kan lugnt säga huvudnumret — i slutskedet av socialdemokratiens valkampanj, särskilt i Stockholm. Från den 5 september, då "valbomben"

kastades, till den 15 september, då utredningen synes ha beslutats, återkom Morgon-Tidningen oavbrutet — med de väldigaste rubriker och de hätskaste ledare — till saken. Under dessa elva dagar var det inte sakfrågan, utan frågan om de 3,5 miljonerna som dominerade tidningen. Sex huvudledare och tre underledare — förutom massor av annan text — ägnades denna sak, helt eller till större delen! Den lögnaktige hr Molander prisades — "en man med anseende för gott omdöme, goda kunskaper i ekonomiska frågor, allmän vederhäftighet och sans". Hans intyg sades utgöra "en bevisning". Hr Bergvall, som bestred anklagelsen, betecknades som en "spelarare"; hans försäkringar, liksom en auktoriserad revisors intyg om folkpartiets tillgångar, bemöttes med hän, smädelser och antydningar om ett skickligt fördöljande av sanningen. Folkpartiet och dess pressförklarades arbeta med lögn och bedrägeri. Krav på en opartisk undersökning besvarades med fordringar om att i så fall skulle eventuella vittnesmål hållas hemliga och "utredningsmaterialet icke utlämnas till offentligheten".

Under detta skede var hr Erlander och övriga partiledare tyta. Den omtalade "utredningen" — ett komiskt namn på det förhållandet att hr Molander allvarligt tillfrågades om sina uppgifter och omedelbart beslogs med lögn, ett förfarande som tog ett par timmar i anspråk — igångsattes så sent att dess resultat publicerades i Stockholm en dag före valet och i vissa socialdemokratiska tidningar först efter valet.

Denna affär, som i nära två veckor stod i centrum av debatten och säkerligen mer än någon annan fråga upprörde allmänheten, förklaras nu av statsministern inte ha "något som helst intresse" (enligt det förvanskade protokollet "större intresse"). Och statsministern kräver att "erkännande" och "respekt" skall ägnas partiets ledning, därför att den i sista stund, efter de mest energiska anmaningar och försäkringar om de givna uppgifternas sanningslöshet, gick med på en "utredning", som helt enkelt bestod i att bakdantaren fick söka stödja sina uppgifter med fakta och genast bröt samman. Kommentarer är sannerligen i detta fall överflödiga.